

Milý čtenáři,

rády bychom Tě pozvaly na jednu velmi dobrodružnou cestu. Vždyť život každého z nás, ať už trvá déle nebo je kratší, je velké dobrodružství.

Sami jsme si ho nedali, ani jsme si nemohli vybrat jeho začátek a životní okolnosti, nevíme, jak dlouho potrvá, ale ve víře víme, kam jdeme, jaký má náš život směr a cíl. A troufáme si říct, že na tom kvalita našeho života opravdu záleží, takže můžeme a máme ovlivnit, jaká naše životní cesta bude.

Chceme Tě teď pozvat do života jedné naší spolusesstry – františkánky, která se jmenovala Eliška Pretschnerová. Byla členkou našeho společenství, Školských sester sv. Františka, a je nám velkým příkladem. Její život se odehrával v minulém století, v letech 1911–1993, takže nás od ní dělí jen 30 let. To není tak mnoho. Je v něm skryto mnoho hodnot, které stojí za následování nebo alespoň zvou k zamyšlení. Proto také začal tzv. „Proces o životě, ctnostech a pověsti svatosti sestry Elišky Pretschnerové OSF“, který může vést, bude-li to vůle Boží, až k jejímu blahořečení či svatořečení.

Nemusíme si o ní nic teoreticky vymýšlet, protože ona si psala osobní DENÍK, kterému se upřímně svěřovala s tím, co měla na srdci a co prožívala. Je to do určité míry zázrak, že jej máme k dispozici, protože v jejím století působila Státní tajná bezpečnost, která si mohla dovolit všechno. Výslechy, domovní prohlídky a zabavování materiálů nebyly nic neobvyklého u lidí, kteří byli nepohodlní a podezřelí. A to sestra Eliška bezpochyby byla.

Svůj deník si sestra Eliška psala 33 let. Psala celkem pravidelně, i když některé zápisy jsou od sebe i dost časově vzdálené. Zřejmě zápasila, jako my všichni, s časem. Využívala každé vhodné chvíle k tomu, aby jednak rekapitulovala svůj život, kontrolovala jeho kvalitu, a také aby zaznamenávala to, co prožívala. Řada zápisů pochází z dopravních prostředků, z čekáren vlakových nebo autobusových stanic, z letadel nebo z cest autem. Na cestách byla často.

Zápisy jsou frázovány každoročními duchovními cvičeními, která milovala. Měla ráda ticho a potřebovala ho. Potřebovala být sama a zahlédnout, jak a kudy se její život ubírá. Tak to potřebujeme také my v současné době. Stanovovala si pravidelné úkoly v duchovním životě a v práci na sobě. Podle nich systematicky postupovala, své neúspěchy komentovala. Některá témata se trvale opakují. Ta tvoří osu jejího snažení, ať už pozitivně, jak rozvíjela svoje dary a vlohy, nebo ve smyslu boje proti špatným vlastnostem nebo boje o krásné a dobré vztahy s lidmi. Všechna tato témata byla naprosto konkrétní a tím nám Eliška pomáhá podívat se také konkrétně na svůj vlastní život. Mohou to být výzvy i pro nás.

Jiného charakteru jsou záznamy vzniklé při velkých a pro sestru Elišku důležitých událostech. Tyto zápisy dávají vhled do jejich vnitřních zápasů a jejich řešení. Silným rysem této linie zápisů je neuvěřitelně pravdivé, objektivní a otevřené sebepoznání a přiznání.

V deníku jsou rovněž zaznamenávány věci, které si chtěla uchovat v paměti. To jsou zápisky dojmů z různých cest. Od místa k místu, kudy chodila nebo jezdila. Především navštěvovala řeholní domy a místa spjatá se

životem sester. Jejich domovy, rodiče a příbuzné, pracoviště nebo potřebné lidi, kteří žili v blízkosti sester. Jako provinciální představená se starala o 250 sester, jako generální představená téměř o 700 sester. Pravidelně je navštěvovala, povzbuzovala, radila, naslouchala jim, sdílela jejich život. Ze zápisků je patrná trvalá snaha pochopit druhé lidi, poznat jádro jejich životních problémů a tím je více konkrétně milovat. Spolu s lidmi poznávala i situaci v různých částech světa, vždy si všímala chudých a prostých lidí.

A konečně se v deníku potkáváme i s poznámkami k četbě a výpisky z ní. Ráda si opisovala texty vývěsek z kostelů, které ji povzbudily a použila je potom i pro druhé. Měla také ráda kvalitní psychologické knihy, především pojednávající o mezilidských vztazích. Z krásné literatury převažují básně. Zaznamenávala si také mnoho citátů, které pak používala ve své korespondenci nebo ve svých přednáškách. I v nich mají první místo myšlenky o soužití a lásce mezi lidmi.

Deník má formu šesti malých sešitků, aby je mohla mít stále u sebe. Data a události se v nich prolínají podle toho, který sešitek právě použila. Proto jsme se rozhodly, že deník uspořádáme tak, aby události následovaly ve správném časovém sledu, aby pro Vás byl její život přehlednější. Tak vznikly tři části záznamů. Každou část uvedeme, pro Vaši lepší orientaci a pochopení, podle historických okolností a událostí života sestry Elišky.

Prozradíme Vám, že měla velké předsevzetí: „Chci být malá!“ A myslíme, že se jí to skutečně podařilo. Tam zaměřila svoje celkové úsilí. Byla malá, prostá, obyčejná, ale přece ve své slabosti byla veliká a silná, protože její

síla pramenila ne z ní, ale z moci Boží lásky a něhy, která ji i každého z nás obklopuje.

Zveme Vás tedy nahlédnout do života „malé“ sestry a zároveň ženy „velkých perspektiv“. Tě, která se stala skrze svou vydanost Bohu silnou ve své slabosti...

Školské sestry svatého Františka

Oheň je záře, plamen a zář.

Oheň je to, co jsem já
a co jsi ty.

Všechny jsme oheň
jednoho Mistra,

všechny jsme jedna
- jediná zář.

1. ČÁST

*S*vůj deník si sestra Eliška začala psát v roce 1955. Byla v té době provinciální představenou Školských sester. Byl to náročný úkol v náročné době. V období komunistického pronásledování církve.

Snad bychom na začátku deníku čekali zápisy z rodiny, dětství a mládí, události kolem vstupu do kláštera a první léta v něm, studium na Karlově univerzitě nebo začátky působení v učitelském povolání. K těmto létům se sestra Eliška vrací ve vzpomínkách na svůj život později, kdy se jakoby ohlíží zpátky. Také se svěřuje s těžkými osobními zápasy v těchto letech.

Před rokem 1955 prožila i řadu velkých životních událostí, které její život úplně změnily. Jednak to byly události II. světové války a s nimi spojené přerušování učitelské práce. To se znovu opakovalo po nástupu komunistické moci v roce 1948, kdy byly zestátněny všechny řádové školy a sestry byly natrvalo zbaveny možnosti učit. Sestra Eliška musela odevzdat školu a školní budovy v Praze na Vinohradech státu. Odešla do mateřince v Praze-Břevnově, odkud byla 14. září 1950 s ostatními sestrami vyvezena do internačního kláštera v Krnově na severní Moravě. Potom pracovala

v nemocnici v Podbořanech v Karlovarském kraji, kde získala diplom zdravotní sestry. Pochopila, že v následujících letech nebudou mít sestry přístup k mládeži a nebudou moci učit. Ale ani v nemocnici v Podbořanech dlouho nezůstala. Řeholní sestry podle rozhodnutí komunistické moci nejen že nesměly přijímat nový dorost, ale mohly pracovat jen u mentálně postižených a umírajících lidí. Tam nebylo nebezpečí náboženského vlivu. Proto v roce 1954 Eliška odešla do Ústavu pro mentálně postižené v Budenickách u Slaného a v roce 1955 začala pracovat v podobném ústavu ve Slatiňanech u Chrudimi. Tam prožila 15 let života. V té době také hledala místo, kde by sestry mohly prožít své stáří, protože jejich vlastní kláštery neexistovaly, byly zabaveny státem. Eliška našla a spolu se sestrami zrekonstruovala dva domy - Hoješín u Seče a Cetechovice u Kroměříže.

V letech 1962-1965 se v Římě konal II. vatikánský koncil. Tyto roky můžeme považovat za velmi významné pro Eliščin život. Už před tím, než koncil začal, nosila jeho myšlenky v sobě. Toužila po obnově zasvěceného života podle evangelia a ducha svatého Františka. S koncilními myšlenkami a výzvami hluboce souzněla, a proto se nebála odvážné a prorocké reformy vlastní kongregace i přes mnohá nepochopení. Nebála se doma nazývat věci pravým jménem - s odvahou a láskou duchovní matky. Zároveň měla na mysli skutečné dobro každé sestry a všem dopřávala svobodu. Prosila Ducha svatého o poznání znamení doby. I komunistické pronásledování považovala za prostředek k očistění církve i řádů. Říkala, že 50. léta církev potřebovala. V jejích zápiscích je i text, který o tom svědčí: „Komunismus nás zbavil majetků a postavení, ale umožnil nám žít v malých komunitách a budovat vzájemné vztahy.“ Nezůstávala

uzavřená za zdmi kláštera, ale byla vždycky otevřená dialogu s každým člověkem. Ve Slatiňanech vznikla pod jejím vedením „samizdatová dílna“. Sestry po nocích překládaly a přepisovaly koncilní dokumenty. Ty potom rozesílala a rozdávala kněžím i věřícím. Tak velmi pomohla dílu Koncilní obnovy v naší zemi. Pomáhala kněžím uskutečňovat liturgické reformy, pochopila evangelizační význam rodného jazyka při bohoslužbě. Eliška byla opravdu neúnavná.

V době přechodného politického uvolnění 1967–1969 spolu s kněžími vyšlými z komunistických věznic spoluzaložila Sekretariát řeholních společností, díky kterému začala spolupráce mezi řády a kongregacemi. Pokračovala i v době normalizace. Už nebylo možno ji zastavit. Sestra Eliška umožnila také tajné přijímání nových sester a jejich život uprostřed světa v civilních zaměstnáních a v civilním oděvu. Podporovala snahy skryté církve v naší zemi. Vždycky církev milovala a chtěla jí sloužit.

V roce 1969 odešla do důchodu a domnívala se, že „bude vracet Pánu své dary“ a připravovat se na přechod do věčnosti. Ale Pán s ní měl jiný plán. Jeden rok ještě vedla malou skupinu novicek v Cetechovicích na Moravě a odtamtud v roce 1970 přesídlila jako nově zvolená generální představená do Říma. To je rámeček těchto zápisů.

Zápisky v deníku, které budeme číst, ukazují, co sestra Eliška prožívala, její důvěru v Boží lásku a moc, ukazují i boje a překonávání nepochopení, často i od nejbližších. Zápisky z exercicií, duchovních obnov a předsevzetí do života ukazují stav její duše a jejího srdce. I básně nebo výpisky z kostelních vývěsek jsou svědky toho, jak se povzbuzovala na cestě. Už v roce 1966 si zapsala, že „se chce stát opravdu

malou“, a to celým svým životem naplňovala. Je pro nás vzorem plného života v každodenní všednosti. A s pomocí Boží milosti šla stále vpřed. I když nesla kříž, nikdy nezatrpkla a stále začínala znovu, v událostech života i ve vztazích s lidmi. Poslední odstavce této části deníku ukazují, s jakým nasazením přijala úkol generální představené, pro který, dle svého mínění, neměla přirozené předpoklady. Avšak v následujících 12 letech jej věrně naplňovala. S pokorou, ve spravedlnosti a statečnosti sestry, která vždycky milovala církev. Měla naději ve smíření a spolupráci mezi lidmi a také velkou snahu druhé pochopit a přes všechny překážky i kulturní rozdíly je milovat.

Kéž je to povzbuzení a cesta i pro nás.